

RAZLAGA

Narvikšiga konstitucijskiga patenta od 15. Sušca 1848,

za

KRAJNSKI NAROD.

Od prijatla kmetov.

60332

Njih veličastvo, Cesar Ferdinand I. so z narvikšim patentam od 15. Sušca 1848, ki je že na znanje dan, iz od ljubézní unétníga serca očétovskíga, svojim zvéstim naródam darove naklonili: Tiskarno svobodo! Narodno stražo! Konstitucíó! Darove, ki óčitno pričajo, de óče svoje otroke ljubijo in de jih mislijo dovolj stare.

Kaj je zdaj nam zvéstim otrokam storiti?

Pred vsm se ozrimo gori k Njem u, vsígausmiljenimu gospodarju nad zvézdami, in zahvalimo se mu iz céliga serca za to, de je naše sréčno cesarstvo po tako sréčni póti obilni blagoslov ali shegen doséglo, kteríga so si, kakor nam zgodbe sveta, kakor nam prigodki današnjih dní kažejo, vsi drugi naródi, kakor njíh prédnji rodovi tako tudi današnji rod z potóki kerví in sólz kupiti mogli, in prosimo ga z vročo serčnostjo, de nam um in voljo dodeli, z edinostjo in ljubéznijo, s poterpežljivostjo in z zaupanjem, v pokoji in v miru délo končati, ki je tako sréčno začéto.

In potém obrnimo svoje serca k Cesarju. Óče Ferdinand! hočemo reči, ljubézni polni in preljubeznivi Óče! Darove si nam dodétil, darove davno željene. Polne períša, vse si dal, z zaupanjem si dal! Tvoja zvésta Krajnska dežela je molčala, dokler si dal, — ne, de bi ne bila vošila, kar so drugi želéli, ne de bi se ne bila vredne mislila, darov, ki si jih dal, nikakor ne, tvoja Krajnska dežela je molčala in bi bila še dalje molčala, ker si ji bil milostiv gospod, prijazen óče, ker kar živiš, še s svojo voljo nikogar nisi razžalil, nobeníga lasa skrivil — molčala je, ker je v tebe zaupala, kakor ti v nas — ker je vedila, de storiš, kar je v sréčo tvojih narodov, kadar pravi čas pride. Ta čas je prišel in naslédek in tvoje serce sta dala našimu zaupanju plačilo, in naša goreča hvaléžnost in solze veselja, ki te bi tečejo, ne j ti povéjo, ali znamo tvoje darove po vrednosti céniti in kako jih hočemo vživati, ne j ti povéjo, ali jih zaslužímo. Resde stojimo na stezi omikanja in spoznanja — ki poslédnjíc v nebésa pélje, pa ne vsi naródi na enaki višíni — v posameznim naródu ne vsi ljudje na enaki stopnji, in tudi v naši deželi jih je veliko, ki imajo že danas žlahtne kamne tvojih milost, in njíh cène ne spoznajo.

Tem hočemo po bratovsko pomagati, jih podučiti.

Bratje! — jim hočemo reči — Naš Cesar, ki ima že od nekadaj dober namen z nami, nam je dal nove naprave, ki nej našo sréčo mnóžijo.

Dal nam je tiskarno svobodo! Slédni nas, ki je tako sréčen kaj koristniga, kaj dobriga, — kaj lepíga izmisliti, iznajditi, kar ljudi požlahtni, njíh blagor pomnóži ali védnosti in umétnosti služi, smé brez de bi poprej privoljenja prosil, natisniti in na svitlobo dati, de vsm v dobro pride.

Pa ljudjé, ki hudo mislijo, bi vtegnili to svobodo napak obračati. — Vtegnil bi kdó natisniti dati, to ali uno zéliše je zoper to ali uno bolézin dobro — in zéliše bi bilo strupeno in vi bi se ga poslužili — in bi škódo terpéli — ali pa bi znal vašimu telésu kakor tudi vaši duši škodovati, in namésti vére, ki jo je Gospod Jezus učil, ktero je on in toliko svetnikov, toliko marternikov s svojo kervjó zapéčatil, ktero ste od svojih staršev dobili — namesti te svéte vére bi vam znal krivo vero oznanovati. De se to ne more zgoditi, nam bo Cesar, — to je obljubil — še postavó dal, po kteri bodo hudobnéži pokorjeni, kteri bi se tiskarne svobode poslužiti hotli, v škodo naše vére, našíga zaderžanja, naše části ali našíga zdravja, kteri bi nas zapeljati hotli k nezvestobi v naših dolžnostih do Bogá, do našíga Cesarja, do naših gosposk, do naših bližnjih, mi sami pa hočemo; predin jih postava doide, take zapeljivce zaničevati in se jih ogibati.

Tako ljubi bratje, morate tiskarno svobodo razumeti.

Naš Cesar nam dovoli narodno stražo! Po naših dozdanjih postavah je bila skerb za red in pokoj znotrej, in varovanje naše lastnine samo le ali vojsakam ali pa ljudém izročena, ki so bili za to postavljeni in najéti, postavim, v méstih policajam, na deželi bericém i. t. d., in še le v poslédnjih létih, ker so se hudi ljudjé silno pomnóžili in malo bericév več ni izdalo, last in premoženje dobrih varovati, so v vsih narbolj nevarnih krajih dežele varstno stražo (Žendarmario) napravili, ktera je, desiravno ni velíka, vunder zlo pomagala red in pokoj v deželi storiti.

Pa beríci, varstna straža, so bili le v maloktérim kraji dežele postavljeni, in tavženti krajev in posamesnih híš so bili brez varstva, in ubogi kmet dostikrat ni imel serčnosti, se hudim braniti, ker se je njíh maševanja bal. Tudi je imel malokdo na kmétih orožje, ker je prepovedano orožje iméti, zakaj orožja se znamo k dobrimu in k hudimu poslužiti.

Sej veste, koliko koristniga pametni z ojstrim nožem narediti zna; dóbi nej pa otrok, nespametni, norc ali hudobnéž ojster nož v roko — koliko škóde zna z njim sebi in svojim bližnjim storiti.

Kako bo vse to prihodnje usnovano, se še ne vé, pa vi na deželi zamorete veliko k ohranjenju reda in pokoja pripomoči, ako bi se nevarnost kazala. To zamorete pa vselej večdel v miru doseči, storite namreč tako le: Združite se prijazno v vsaki soséski vi pametni, pošteni možje, ki kaj premorete in svoje premoženje ohraniti hočete. Ako so pošteni možje v soséski, ki nič ne premorejo, cesarski in grašinski služabniki, učeniki, zdravniki ali pa tudi dobri in pametni hlapci, katerim zamorete poroki biti, de samo kar je dobro želijo, jih tudi med se vzamite in recite, mi smo možje, v ktere Cesar zaupa, pokoj in red ohraniti in če je sila, Cesarja in postavo braniti!

Kako bodete pa to začeli?

Narpervo z dobrim izglédam! Bodite dobri kristjani, spolnujte svoje dolžnosti do Bogá, svoj blagoslov ali žegen vam bo dodébil.

Bodite zvesti Cesarju in njegovim postavam, tudi če ne umite, zakaj so takošne, kakoršne so.

Slednji vas vé, kaj je ura — kaj je njeni namen, pa če se steče, ali prehitro ali prepozno gré, je ne morete sami popraviti, vso bi spridili, urarju jo morate dati. — Urar naše deželne ure, ako hoče prav iti, je naš Cesar, in ker je naše cesarstvo silno veliko, blizo šterdeset milionov koléščkov, to je podložnih imá, potrebuje Cesar pomagáčev, ki mu pomagajo; od teh bom pozneje govoril. Zato imajte zaupanje v postave in spolnujte jih natanjko!

Ljubite se edin družiga, ljubite tudi svojiga bližnjiga, svoje soséske, pomagajte si eden drugimu, kjer je sila, storite drugim, kar želite, de bi vam storili.

Ako imate ljudi v soséski, ki po hudih pótih hodijo, jim prijazno prigovarjajte, podučite jih, pa pazite tudi na-nje, in če hočejo krivico delati, jim branite to.

Bodite trézni, bodite delavni, bodite varčni, s tem bodete tudi premóžni.

V nebésih bodo vse čiste duše v obličji božjim v večnim miru, v srečni ljubézni in edivosti sréčne, tako sréčo si zamorete že na zemlji pripraviti, če se po mojim svétu ravnate.

To je mirna pót, po kateri se pokoj in red v deželi ohrani, tako ste mirna straža naroda, njegov izgled, njegova zvézda, ki ga h sréči pelje, kakor zvézda, ki je svete tri kralje h Kristusovim jaslicam peljala, potém bodete podpóra, ponos (Stolz) domovine, tako bodete kristjani po Jezusovim uku.

Primérili se zna pa tudi, de hudobne, garjeve ovce čéde s silo na prekucijo ali na vaše premoženje strežejo. V tacih okolnostih storite, kar ste že večkrat storili, kadar so hotli vaše cerkve oropati; postavite se sili s véči silo v bran, z od Boga poblagoslavljenjo ali žegnano silo pravice zoper silo hudobnih, ki mora omagati. Storite med sabo sosésčno stražo!

Zavoljo tega izvolite nar umniši izmed vas vodnike, in tem bodite pokórni, sicer bo vse narobe med vami kakor pri babilonskim turnu, in vodniki! bodite zopet pokorni komisijskim gosposkam, in kjer so te predalječ od vas, županam in vélikim županam, ker je njim zdaj kakor poprej vodstvo vsih naprav za varnost od Cesarja izročeno!

V tacih okolnostih — pa le v tacih okolnostih se morate z oróžjem previditi, kakor morete; pa tudi v tacih okolnostih se zanese Cesar na vas, de se orožja ne bodete napak poslužili.

Bodite tudi s hudobnimi ljudmi previdni in usmiljeni! Tudi hudobnež je človek. Življenje je Bog človeku dal, in le on ali postava mu ga smé vzéti; prelita kri vpije v nebésa! in „Ne vbijaj!“ zapovéd božja zapovéd! Prizadenite si tadaj, hudobneže, ki vam silo žugajo, vjéti in gosposki v pokorenje ali štrafanje izročiti. Hudobnež se zna še poboljšati — in naša sveta véra nas uči, kakošno veselje ima Bog nad zopet najdeno dušo; spomnite se le povésti od zgubljeniga sina.

Tudi med sabo ne terpite več sirovosti dalje, po kateri je pri prepérh ali v pijanosti na Krajskim že toliko ljudi svoje življenje zgubilo, toliko kervi prelite bilo. Roka deželske pravice doseže vbijavca, ali ga pa rani; s časno kaznijo ali štrafingo pa una še ni izbrisana, ki hudodélnika po smerti čaka.

Kako bo narodna straža prihodnje osnovana, nam bo Cesar postavo dal. Za zdaj bo ta osnova narodne straže, ki je z vednostjo gosposke tam, kjér je je bilo treba, napravljena bila, dovolj, de se v deželi omajani red in pokoj zopet verne.

Zakaj je pa red v deželi v nevarnosti?

Povédati vam hočem:

Ko je Bog Adama in Evo vstvaril in jima Raj dal, de bi v njem sréčno živéla, je prišla kača med nju in ju je zapeljala; iz Raja sta bila izgnana in zavoljo tega smo tudi mi, nja otroci, Raj zgubili.

Take kače iz Raja se plazijo zopet med nami, spodjedajo mir in edinost, spodkopavajo ljubézin in pravico. Take strupéne kače, s kterimi pekel vaše duše dobiti želi, so podpihovavci naroda, ki se zdaj v tolikokterih podobah med nami plazijo, v suknjah dolgih in kratkih, škrieci in kmetje, in vsakerih farb. Ropar stopi z orožjem v roki na noge, spoznati ga zamorem, se mu brani; le posamesne, pomalim jih napada. Podpihovavec je stokrat nevarniši, tavžentkrat hujši — njegovo orožje je strupeni jezik; ne vidi se, ne stopi enako roparju sovražno, s silo, zoper posamesne na noge; nikdar ne, potuhnjenic vas hoče prepričati, de je vaš prijatelj, in vam zna, ako se nanj zanesete, tako škodovati, de mislite celó dolžni biti, mu hvalo skazati; ne iše posamesnih, vse vas hoče zapeljati. In kaj hoče z vami? Vaši denarji, grenki pot vašiga truda, mora v njegovo mošnjo, in vaša duša pa tistimu v roko priti, ki ga je poslal — hudiču.

Taki šuntarji, taki zapeljivci, taki izverženci pekla lažijo med nami; v méstu šuntajo mestnjana zoper kméta, na deželi šuntajo kméta zoper mestnjana, zoper Cesarja, zoper deželno in zoper gruntno gosposko. Vse hočejo v sovražnike eden družiga preobrniti, ko po uku Jezusovim, po želji našiga dobriga Cesarja in v našo časno sréčo in v zveličanje naših duš vsi v bratovski ljubezni eno serce in ena duša biti imajo, zakaj sej smo eden drugimu potrebni.

Kmet obdeljuje polje, in kar pridéla, prinese nam mestnjanam in mi se s tem živimo in mu damo za to denarjev, pripravo, oróđe in mnogotere reči, kterih potrebuje in ki na njegovim polji ne rastejo, ki jih naš rokodelc dela in ki jih naš kupec iz nar daljnejših krajev sveta pripeljati dá, de zamoremo svoje potrebe in želje potolažiti — eden brez družiga ne moremo biti, prijatli moramo biti, nej nosi eden kratko drugi pa dolgo suknjo, to nič ne dé. Kadar naše časno življenje, ki je tako kratko, neha, in mi v drugo življenje stopimo, nas Bog ne bo po dolgih ali kratkih suknjah vprašal, ki smo jih tukaj nosili, na naše serca bo gledal, in ktere bo nar čistejši spoznal, kateri bodo nar menj z gréhi omadeževani, tisti bodo nar bližje njega stali.

Zapeljivci vas dostikrat zoper vladarstvo, zoper cesarske gosposke in zoper cesarske služabnike šuntajo. Vladařstvo je takrat sréčno, kadar je dežela sréčna, kadar so prebivavci srečni, de so pa prebivavci take dežele sréčni, je treba dobrih postav in de se té spolnujejo. De na tó čujejo, so cesarske gosposke, kresije, komisije i. t. d., in cesarski služabniki! Sej nimajo nikakoršniga dobička iz vaše nesréče in želijo lé vašo sréčo!

Ako se dva izmed vas za kaj prepérata in gosposka razsodi, ima eden prav, eden pa ne! in postava, ne pa volja cesarskiga služabnika razsodi. Ako eden terdi, kaka reč je béla,

drugi pa obstane, de je černa, zamore samo kak nore terjati, de bi sodnik obéma prav dal. Kdor tadaj pravdo zgubi, se mora pokojno podati.

Zapeljivci, ki nimajo nikakoršne pravice, vaši besédniki biti in vas k krivičnim pravdam in tožbam zapeljujejo, nimajo prav nič usmiljenja z vami, delajo le to, de vas za svojo prazno pomoč, ki vam celó nič ne pomaga, za vaše denarje, za plačilo vašiga dela goljufajo.

Prijatelj, ki vam te besede piše, ima veliko z vašimi reči opraviti, zagotovi vam, de je bilo že nešteto veliko kmetov pri njem, ga po ti ali uni prošnji (supliki) poprašati, za ktere izdélanje so kakimu takimu goljufu ljudstva dvajset in še več goldinarjev plačati mogli, in ki se do današnjiga dneva niso gosposki v roko prišle. Tako vašimu zaupanji osle kažejo! Imate kako potrebo, obrnite se koj h gosposkam, ki so v vaše varovanje postavljene.

Zapeljivci vas šuntajo zoper vašo gruntno gosposko?

Ali véste kako so se gruntne gosposke in podložniki začeli?

Povédati vam hočem, poprej pa vas hočem nekaj prásati:

Mislite si kmeta s prav velikim gruntam, s tolikim poljem, de ga sam ni v stanu vsiga obdélovati; kaj bo le storil zdaj? Tisto polje, kteriga ne more sam obdelovati, bo predal ali pa v najem (štant) dal. Ako kupci pridejo, ki ga hočejo kupiti, pa malo ali pa celo nič denarjev nimajo, kaj je zdaj storiti?

Bogati kmet pozná nektere kupecev poštene ljudi, otroke imajo in jih ne morejo preživiti, ker so révni.

Bogati kmet gré tadaj k revnimu: Dam ti toliko poljá, po ti in ti ceni, in ker nimaš dosti ali pa celo nič denarjev, mi plačati, in ker tudi vsakoletnih obrest (interesov) od kupniga denarja, ki si mi ga dolžan, lahko plačati ne moreš, mi daj vsako léto tako dolgo, de si enkrat kaj opomoreš, dél svojiga pridélka, drugo pa déljaj nekaj časa v létu meni — in obá v to dovoljita, oba sta dovoljna in to terpi veliko lét.

Če bi zdaj revni kmet, komur je bogati v sili pomagal, ali najemnik (štantman) rékel: „Imam sicer svét od tebe, plačal ti ga še nisim, ali dolžán sim ti še pogodbe spolniti, pa nič več ti nečem odrajtovati in délati in ti tudi kupniga dolga ne plačati,“ povejte mi pošteno, ali bi bilo to prav? Vaše serce vam gotovo réče, de ne!

Glejte, tako so se grašinske gosposke in podložniki začeli. Pred časi so bili vsi gruntje lastnina grajšin. Nekaj njih so svojim hlapcam ali ptujim ljudém prodali in s tistimi, ki niso iméli denarjev, kupno število plačati, so namesti tega desetíne, tlake in druge davke pogodili, in eni so ostali grajšaki, drugi so pa postali njih podložniki.

Takratni grajšaki in takratni podložniki so že davno mrtvi, pa njih pravice in dolžnosti so se na njih naslédnike in mlajši zaerbale. Tudi so iméli nekđaj podložniki svojim gruntnim gosposkam veliko več odrajtovati, kakor imajo zdaj. Veliko jih še med vami živi, kteri so odpustek pétiga déla doživéli, kteriga poprej ni bilo.

Če vas tadaj kak zapeljivec zoper vašo gruntno gosposko šunta in prepričati hoče, de zamorete z srovo silo pravico ovréči, in se še za tak svét od vas plačati pustí, ali vas ne goljufa?

Ali verjame kak pameten, de bo postava kdaj pravico imenovala tó, kar je nepravica? Recite tistim, ki bi bili slabi dovolj, se morebiti k sili zapeljati pustiti, recite jim: Ali ne véste, de naše vladarstvo sile ne terpi, de pri nas samam pravica, postava govori, de je naše vladarstvo močno dovolj postavi s silo veljavnost dati, de ima z armado zapovedati, de, če je 50 mož premalo, jih sto, tavžent, desettavžent, in še več dati zamore in jih tudi dalo bo, postavi pokoršino prisiliti, recite jim, de silno zoperstavljenje naravnost v ječo, in še clo na kol pelje, povejte jim, de vsak, ki ptujo last poškodje, vse poverniti mora, de se v eni uri tolika škoda narediti zamore, ki veliko vas in vaših naslédnikov ob dom in hišo prinese, na beraško palico pripraviti zamore, povejte jim, de, če očitne pisma, gruntne bukke, urbarje i. t. d. pokončajo, kakor se je, žali Bog! že zgodilo, si sami sebi nar bolj škodjejo, ker tako priče svojiga posestva in svojih pravic pokončajo, tako de, če jih kdo od hiše in doma spodí, svojih pravic iz téh očitnih bukev nič več spričati ne morejo; de, kadar novince v soldate pobirajo, se nobeden vas skazati nemore, de je gruntar, de so intabulirane pisma vaših žen, vaših otrók vse v nevarnosti, de če vam denarja pomanjkati začne, noben podložnik, čigar pričevavne bukke so pokončane, ne bo norcov dobil, ki mu denarje posodijo. Kdó drugi tedej, kakor podložniki zgubé, s pokončanjem očitnih pisem — in, de bi tako ne bilo, dolžni in nedolžni!

O kmétje! Kdor vam svétje, ne od steze pravičnosti in réda odstopiti, ta le je vaš pravi prijatelj; kdor vam pa hudo svétje, kdor vas zoper dolžnosti dobriga kristjana, zvéstiga podložnika šunta, mu nič ne verjamite, ga ne ubogajte, tega izročite gosposki v obsojenje in pokaranje, kmalo se bote prepričali, ali sim vam prav svetoval.

Vi pa grajšaki in grajšinski služabniki, bodite dobrotljivi do zvéstiga pokojniga podložnika, bodite mu dobri in pripomožni, kadar v revšino zabrede in če hoče od dolžnost, ki ga tarejo, ker jih je s posestvam vred od svojih sprednjikov prevzel, se odkupiti, ravnajte lepo z njim in olajšajte mu, kolikor morete, pogodbe, in vi grajšaki, čujte nad svojimi služabniki, dostikrat so, brez vaše vednosti, ti terdi z podložnikom in krivi, de vas ta ne ljubi.

Cesar nam da Konstitucio domovine!

Konstitucia se pravi: osnova dežele. Do zdaj je Cesar sam vse postave dajal. Cesarske dežele so prevelike, de bi človek, in sej je Cesar tudi človek, vse milione podložnih, njih želje in potrebe, in kar je vsaki njegovih dežel potrebno, poznati mogel, treba mu je tedej, kakor sim vas že gori opomnil, pomagácev, in ti so bili pri njem na Dunaji in zavoljo tega niso mogli natanjko vediti, česar je v vsaki deželi treba.

Zdaj je pa naš Cesar, de bi potrebe vsih posamesnih dežel natanjko spoznal, zapovedal, de imajo iz vsih dežel moške na Dunaj priti, ki dežele, in kar te potrebujejo in česar vsaki stan, in tudi vaš v vsaki deželi, potrebuje, natanjko poznajo. Ti moške, ki nej se bodo v deželi sami izvolili, imajo namen prihodnjič Cesarju pomagati, postave dajati, davke določiti, vsako léto v vašim imenu rajtati, koliko dežela nese in koliko stroškov imá, in kar bodo Cesar in ti moške sklenili, bo prihodnje postava. Mislite si tadaj lahko, de bodo ti vse dobre postave dali.

De bodo pa te nove postave dane, veljajo naše zdanje postave in dozdanji davki; tako je Cesar zapovedal in tako mora biti, čene bi zdaj nobene postave ne iméli in nihče nas bi ne bil svojiga življenja in svoje vlasti gotov, če bi vsak delal, kar bi hotel.

To, moji ljubi prijatli na deželi, to je volja našiga milostliviga Cesarja, ktero nam je po patentu od 15. Sušca 1848. oznanil.

Bodite pokorni Bogu, Cesarju, postavi, potem bote vrédni dobrot, ki vam jih bodo nove naprave prinesle, in ktere bote gotovo kmalo spoznali, če jih ravno še danes še menj umite, kakor mestnjani.

Tode zavoljo tega si ne smete preveč upanja délati, ki ne more spolnjeno biti.

Desiravno bo narodna straža v posebnih prigodkih red in pokoj ohraniti pomagala, bo v navadnih časih svoje lastne opravila opravljati mogla, sej vsi živimo od déla svojih rok. Zato in se unanjim

sovražnikom braniti, potrebuje dežela zmirej soldatov; gospósk, ki pravico govóre, ki za mir in pokoj čujejo, bo vedno treba, ceste bodo mogle vedno v dobrim stanu ohranjene biti, šol nam je tudi zmiraj treba, sicer nam rastejo naši otroci v nevednosti, za odzdravljenje bolnikov se mora tudi skrbeti, z eno besedo, vse dobro ostane, pa vse to velja denarje in ti denarji se morajo pri davkih dobiti, in dobri in pametni možje iz dežel, ki bodo Cesarju na strani sedeli, zamorejo samo zato skerbéti, de se nič denarjev ne marno ne potрати.

Zato ne verjemite zapeljivcam ali bedakam, ki vam pravijo, de prihodnje nobeniga davka več ne bo; ampak zaupajte v Cesarja, kteriga nam je Bog postavil, in v postave, ki jih bo dal.

In zdaj, moji ljubi prijatli, vzamem slovo od vas z povestjo, ki vam bo gotovo ravno take bolečine delala, kakor meni.

Pred nékim časom so iméli neki kmetje nesrečo, v ognji vse svoje blago zgubiti. Grejo k svojimu daljnimu grajšinskemu gospodu in mu tožijo svojo révšino. Grajšinski Gospod jim iz svojiga gojzdovja da ves les zastónj, kar so ga za svoje pohištva potrebovali. Dal bi vam tudi rad kerme za vašo živino, — je rekel — pa letas je sam nimam dosti; dam vam tedej rajši denarjev, in dal jim je veliko; zakaj bogat je in dober, dal jim je več, kakor vsi njih grajšinski davki od veliko lét skúp znesejo.

Pred nékimi dnevi pridejo ponoči roparji v grad tega grajšaka in kradli in jemali, in razbijali in požgali so vse, in požgali so očitne pisma, tako de zdaj vsi podložniki te grajšine svojih pravic nič več iz téh bukev ne morejo skazati.

Ti roparji niso bili ptuji, ne siromaški, de bi jih bila lakot v obupanje gnala, nak, ampak samo podložniki gospoda, s kterimi gotovo dobro ravna, zakaj štejejo se med nar premožnejši kméte v dežéli. Pridejo pa tudi, ki so pred kratkim pogoréli, in darove prejéli urno, in kaj mislite, čemu? Mislite morde, de so prišli, de bi bili gospodu in grajšaku svojo hvaléžnost skazali, de bi bili njegovo premoženje varovali? Nikakorae! prišli so ropat, razbijat, prišli so požigat!

Pes, ako le koliko po človeško z njim ravnate, vam je hvaléžen, varje vas in vašo hišo!

Divja zvir v gojzdu divjá od lakote gnana. — Ali niso ti nehvaléžneži veliko slabši kakor divje zverine, ki od ljudi nikakoršnih dobrot ne prejmejo, ali niso ménj vrédni kakor pes, ki nima pameti in je vunder hvaléžen? Ali ni sramota nam, de so ti hudodélici naši rojaki.

Sodba se je koj začela, kmalo bodo dolžni v rokah pravice, in če bodo primorani, kakor je po postavi, celo škodo poverniti, bodo po prestani štrafingi na beráški palici spoznali, kako zlo so grešili, de so se dali od šuntarjev naroda zapeljati, in le pomilovati je, de bodo tudi njih nedolžni otročiči zavoljo hudobnih očetov terpéti mogli.

Vi pa pošteni možje iz sosésk, ki so se tako zlo pregrešile, vi, kterih pravice so v nevarnosti, pomagajte sódni gospóski vse dolžne, posebno pa tiste, ki so bili začétniki, pravici v roko dati — posmehovali bi se vam, ako bi vi tepeni in oškodovani bili, oni pa ne!

